

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ II ЕТАПУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ УЧНІВСЬКОЇ
ОЛІМПІАДИ З ГЕОГРАФІЇ
9 клас**

Тести

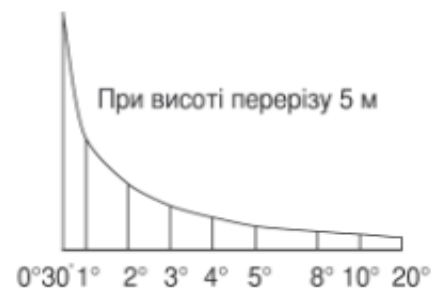
Одиничний вибір, за кожну правильну відповідь – 2 бали (максимум 40 балів)

1. Проекції, що будуються за таких умов: вісь циліндра або конуса збігається з площиною екватора земного еліпсоїда (кулі), а площина, на яку проектується картографічне зображення, є дотичною у будь-якій точці екватора

- А) нормальні
- Б) поперечні**
- В) косі
- Г) прямі

2. Назвіть елемент позарамкового оформлення топографічної карти

- А) Схема зближення меридіанів
- Б) Графік закладень**
- В) Графік зближення меридіанів
- Г) Лінійний масштаб

3. Азимут географічний вимірюється у межах

- А) від 0° до 90°
- Б) від 0° до 180°
- В) від 0° до 360°**
- Г) вірної відповіді немає

4. Плоскі прямокутні координати визначають положення точок на площині величинами

- А) кутовими
- Б) лінійними**
- В) прямокутними
- Г) вірної відповіді немає

5. Позначте, якому географічному об'єкту належать географічні координати: $44^\circ 23'$ пн. ш. $33^\circ 44'$ сх. д..

- А) мис Доброї Надії
- Б) мис Сарич**
- В) мис Піай
- Г) мис Рока

6. Знайдіть НЕ вірне твердження.

- А) ізобронта — лінія однакової кількості днів із грозою;
- Б) ізоанемони — ізолінії середньорічної швидкості вітру;
- В) ізокліни — лінії рівних магнітних нахилень;
- Г) ізобати — лінії, які з'єднують місця з однаковим атмосферним тиском.**

7. В якому напрямку полетить повітряний змій, якщо його запустять діти в полудень на березі великої водойми?

- А) вздовж берегової лінії
- Б) в сторону водойми
- В) в сторону суші**
- Г) підніметься вгору

8. Якого озера не існує на карті Північної Америки.

- А) Велике Ведмеже;
- Б) Велике Солоне;
- В) Велике Лососеве;**
- Г) Велике Невільниче.

9. Чим зумовлений менший вміст гумусу в каштанових ґрунтах порівняно з чорноземами?

- А) менша величина сумарної сонячної енергії
- Б) менший показник випаровування
- В) близьке розміщення ґрунтових вод
- Г) менша кількість рослинних решток**

10. Єдиний у світі гірський кряж, що з'явився не внаслідок тектонічних процесів, а утворений живими організмами- унікальні вапнякові пасма, які утворилися з залишків давніх бар'єрних рифів.

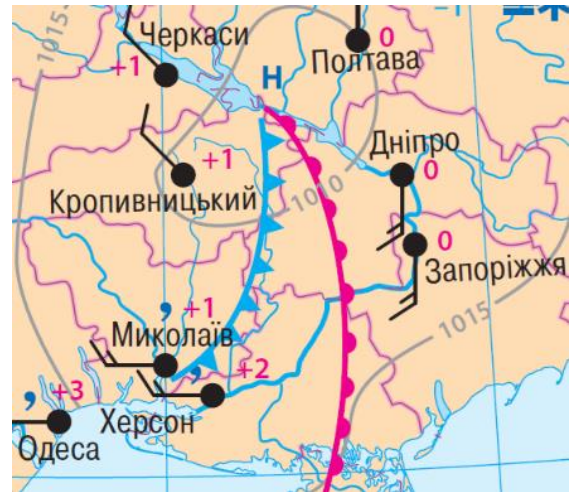
- А) Подільські Товтри;**
- Б) Донецький кряж;
- В) Словечансько-Овруцький кряж;
- Г) Хотинська височина.

11. Який фактор найповніше пояснює, чому в Україні родовища кам'яного вугілля зосереджені переважно у Донбасі та Львівсько-Волинському басейні, а поклади залізної руди - у Криворізькому регіоні?

- А) Вплив клімату та зволоження території
- Б) Наявність річкових систем, що полегшують видобуток
- В) Геологічна історія території, наявність древніх складчастих споруд та платформних структур**
- Г) Близькість до великих промислових центрів
- Д) Випадкове розташування покладів у процесі історії

12. За фрагментом синоптичної карти, визначте, у якому місті у найближчий час спостерігатиметься підвищення температури повітря.

- А) Кропивницький
- Б) Запоріжжя
- В) Одеса
- Г) Черкаси

13. Укажіть чинник, який найбільше впливає на розвиток і розміщення виробництв первинного сектора економіки.

- А) Кваліфікація трудових ресурсів.
- Б) Рівень розвитку транспорту.
- В) Природні ресурси території.
- Г) Кількість споживачів продукції.

14. На експорті яких товарів Україна вибудовує важливі економічні зв'язки з країнами Африки?

- А) чорних металів
- Б) зернових культур
- В) мінеральних добрив
- Г) текстильних виробів

15. Яка галузь тваринництва в Україні характеризується швидкими темпами відтворення поголів'я, найменшими витратами матеріальних засобів і затратами людської праці на одиницю виробленої продукції

- А) вівчарство
- Б) птахівництво
- В) бджільництво
- Г) свинарство

16. До якого типу відтворення населення належить сучасна Україна, і який комплекс причин найповніше пояснює його формування?

- А) Висока народжуваність, зростання тривалості життя, імміграція
- Б) Зростання чисельності молоді, активна урбанізація
- В) Скорочення народжуваності, висока смертність, трудова еміграція та старіння населення
- Г) Активний міграційний приріст, високий рівень освіти
- Д) Різке зростання частки міського населення

17. Регіоном компактного проживання гагаузів на території України є

А) схід Миколаївської області	В) захід Запорізької області
Б) північ Херсонської області	Г) південь Одеської області

18. Зазначте спеціалізовану установу ООН, штаб-квартира якої розташована в Парижі.

А) ЮНЕСКО	В) МБРР
Б) ЮНВТО	Г) ФАО

19. Майже половина людства розмовляє мовами...?

А) індоєвропейської сім'ї

Б) австроазійської сім'ї

В) сіно-тибетської сім'ї

Г) уральської сім'ї

20. Місто з великими людськими ресурсами, потужним фінансовим капіталом, високою діловою активністю людей, важливими світогосподарськими зв'язками – це...?

А) технопарк

Б) світове місто

В) агломерація

Г) даунтаун

Творчі завдання

Завдання 1. Сільське господарство відіграє важливу роль в спеціалізації економіки України та забезпечує продовольчу безпеку багатьох країн світу. Однак у сучасному світі дедалі більшого значення набувають сфера послуг, інновації та високі технології. Які переваги та недоліки має аграрна спеціалізація України? Чи доцільно державі й надалі підтримувати розвиток сільського господарства? *(максимум 15 балів)*

Відповідь

Україна має потужні природні ресурси — родючі ґрунти, великі площі сільськогосподарських земель і вигідне розташування, тому аграрна спеціалізація дає їй низку переваг.

До основних переваг належать:

- *значний експортний потенціал (зерно, олійні культури, продукти харчування),*
- *надходження валюти в економіку,*
- *багато робочих місць у сільських регіонах.*

Проте така спеціалізація має і недоліки:

- *експорт часто є сировинним, тобто продукція з низькою доданою вартістю,*
- *економіка стає залежною від погоди, кліматичних змін і світових цін,*
- *інтенсивне землеробство може погіршувати стан ґрунтів та природи,*
- *повільніше розвиваються інновації та високотехнологічні галузі.*

Чи варто державі підтримувати аграрну спеціалізацію? Так, але не лише в нинішньому вигляді. Держава має підтримувати розвиток сільського господарства, але одночасно заохочувати:

- *переробку продукції,*
- *екологічно стійкі технології,*
- *розвиток високотехнологічних напрямів, щоб економіка не залежала тільки від сільського господарства.*

Завдання 2. 6 червня 2023 року Каховську ГЕС було підірвано, а водосховище обміліло. На його місці почали формуватися нові природні комплекси.

• Проаналізуйте зміни компонентів природи (рослинність, тваринний світ, ґрунти, водні ресурси) на території колишнього водосховища.

• Висловіть власну аргументовану позицію щодо доцільності відновлення Каховської ГЕС.

• Запропонуйте способи забезпечення стабільного водопостачання та зрошення південних регіонів України. *(максимум 15 балів)*

Орієнтовна відповідь

1. Зміни компонентів природи на місці колишнього водосховища:

- *Водні ресурси: водосховище обміліло, з'явилися струмки, ключі, підземні води виходять на поверхню.*
- *Ґрунти: на частині площ утворилися відкриті піщані ділянки та місцями накопичуються поживні речовини (азот, фосфор).*
- *Рослинність: швидко зростають прибережно-водні рослини (очерет, рогіз, осока), формуються високі зарості тополі та верби.*
- *Тваринний світ: повертаються та оселяються птахи (орлан-білохвіст, чапля, мартин), дрібні ссавці (ондатра, зайці), а також дикі кабани, козулі, олені.*
- *Природні комплекси: формується нова екосистема з високим біорізноманіттям, що включає водно-болотні, лісові та лучні біотопи.*

2. Аргументована позиція щодо відновлення Каховської ГЕС:

- *Проти: відновлення водосховища знищить новостворену екосистему, затопить зарості рослин, зменшить біорізноманіття та призведе до засолення ґрунтів.*
- *За: водосховище могло б забезпечити стабільне водопостачання та зрошення для південних регіонів України.*
- *Моя позиція: варто розглянути альтернативні способи забезпечення води, не руйнуючи новостворену екосистему, наприклад, використання локальних водойм, насосних станцій, ефективних зрошувальних систем і відновлення ґрунтових вод.*

3. Заходи для стабільного водопостачання та зрошення:

- *Використовувати сонячні та вітрові електростанції замість ГЕС для енергопостачання насосів.*
- *Впровадити системи крапельного зрошення для збереження води.*
- *Реконструювати місцеві ставки та водосховища невеликої площі для накопичення води.*
- *Відновлювати підземні води через інфільтраційні та заповнювальні споруди.*
- *Створити зони природного відновлення та заповідні території, щоб зберегти біорізноманіття.*

Висновок:

Новостворена екосистема має високу природну цінність. Відновлювати Каховську ГЕС у повному обсязі не рекомендується. Альтернативні методи водопостачання та зрошення дозволять зберегти природу та забезпечити потреби людей.

Практичні завдання

Завдання 1. Визначте області України, заповнюючи таблицю, та позначте їх цифрами на контурну карту (*максимум 10 балів*)

	Характеристика області	Назва
1	Область, яка має найбільшу площу.	
2	Єдина область в Україні, яка має кордони та контрольно-пропускні пункти одразу з чотирма країнами Європи, на її території знаходиться географічний центр Європи.	
3	Область, на території якої знаходиться найвища точка Приазовської височини.	
4	Область, в якій розташований найбільший піщаний масив Європи - Олешківські піски.	
5	Область в якій знаходиться найглибше озеро в Україні.	
6	Область, в якій розташована найбільша гіпсова печера світу.	
7	Область, на території якої є кряж- підвищення до 315 м на Поліській низовині.	
8	Область, в якій розташований географічний центр України	
9	Свою назву обласний центр отримав лише у 1962 році, на честь 300-річного ювілею, до цього з 1662 по 1962 рік місто називалося Станіслав.	
10	Область, на території якої знаходиться найвища точка рівнинної частини України.	

ВІДПОВІДЬ

	Характеристика області	Назва
1	Область, яка має найбільшу площу.	Одеська

2	Єдина область в Україні, яка має кордони та контрольні пункти одразу з чотирма країнами Європи, на її території знаходиться географічний центр Європи.	Закарпатська
3	Область, на території якої знаходиться найвища точка Приазовської височини.	Запорізька
4	Область, в якій розташований найбільший піщаний масив Європи - Олешківські піски.	Херсонська
5	Область в якій знаходиться найглибше озеро в Україні.	Волинська
6	Область, в якій розташована найбільша гіпсова печера світу.	Тернопільська
7	Область, на території якої є кряж- підвищення до 315 м на Поліській низовині.	Житомирська
8	Область, в якій розташований географічний центр України	Черкаська
9	Свою назву обласний центр отримав лише у 1962 році, на честь 300-річного ювілею, до цього з 1662 по 1962 рік місто називалося Станіслав.	Івано-Франківська
10	Область, на території якої знаходиться найвища точка рівнинної частини України.	Чернівецька

Завдання 2. У країні з населенням 20 млн осіб за рік народилося 250 тис. осіб, померло 300 тис. осіб. За цей же період до країни мігрувало 120 тис. осіб, а виїхало 50 тис. осіб. Обчисліть коефіцієнт загального приросту населення у ‰ з урахуванням цих даних (**максимум 5 балів**)

Відповідь: 1) $20000000 + 250000 - 300000 + 120000 - 50000 = 20020000$ осіб – населення на кінець року

2) $20000000 + 20020000 / 2 = 20010000$ середня чисельність населення у цьому році

3) природний приріст = кількість народжених - кількість померлих = $250000 - 300000 = -50000$

4) сальдо міграції = іммігранти – емігранти = $120000 - 50000 = 70000$

5) загальний приріст населення = природний приріст + сальдо міграції = $-50000 + 70000 = 20000$

6) коефіцієнт загального приросту населення (у ‰) = загальний приріст (осіб) / середня чисельність населення

(осіб) $\times 1000 = 20000 / 20010000 \times 1000 \approx 1\text{‰}$

Відповідь:

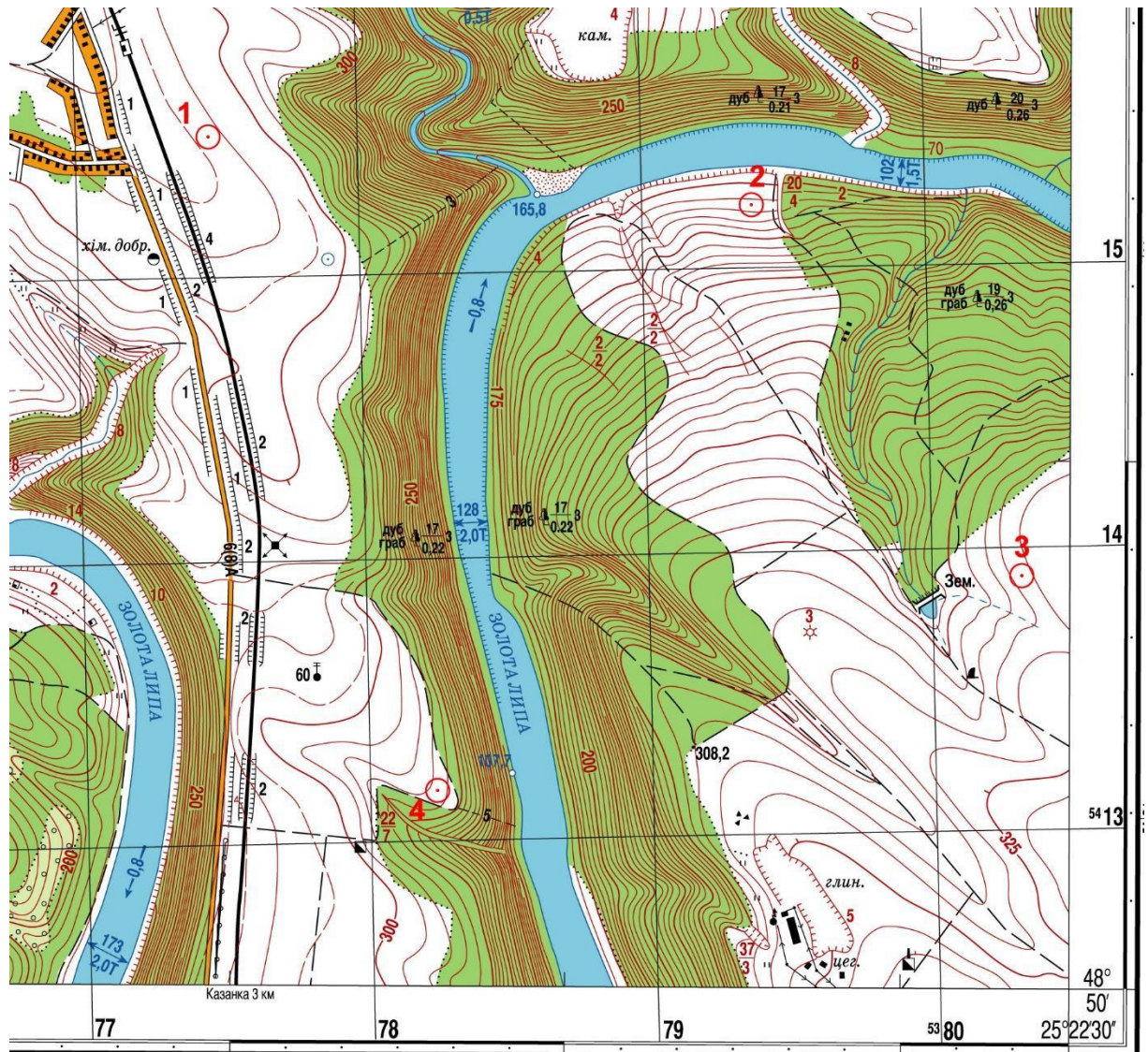
Коефіцієнт загального приросту населення становить $\approx 1\text{‰}$, тобто країна має дуже незначний приріст населення завдяки міграції, попри природне скорочення

Завдання 3. Карту не масштабувати

Виміряйте прямокутні координати (х, у) точок 1,2,3,4.

Виміряйте абсолютні висоти точок (Н) 1,2,3,4. Суцільні горизонталі проведені через 5 м.

З'єднайте по чергово точки 1,2,3,4. Виміряйте прямі дирекційні кути (α) напрямків 1-2, 2-3, 3-4 (максимум 15 балів)

Відповіді

1.

Точність ± 25 м

Точка 1.

$x = 5415\ 500$ (1 бал)

$y = 5377\ 450$ (1 бал)

Точка 2.

$x = 5415\ 225$ (1 бал)

3.

Точність $\pm 1,5$ м

Точка 1. $H = 331,5$ м (1 бал)

Точка 2. $H = 182,5$ м (1 бал)

Точка 3. $H = 317,2$ м (1 бал)

Точка 4. $H = 282,5$ м (1 бал)

$$y = 5379\ 375 \quad (1 \text{ бал})$$

Точка 3.

$$x = 5413\ 900 \quad (1 \text{ бал})$$

$$y = 5380\ 300 \quad (1 \text{ бал})$$

Точка 4.

$$x = 5413\ 175 \quad (1 \text{ бал})$$

$$y = 5378\ 225 \quad (1 \text{ бал})$$

3.

Точність $\pm 2^\circ$

1-2

$$99^\circ \quad (1 \text{ бал})$$

2-3

$$145^\circ \quad (1 \text{ бал})$$

3-4

$$251^\circ \quad (1 \text{ бал})$$